

ledes han affandt sig med Fattigfolk, der søgte til ham om Hjælp, ved Løfte om at „indeslutte dem varmt i sine Bønner“.

Med alt dette tvivlede han ikke et Øjeblik om Oprigtigheden af sin Svigerfaders Religiositet. Men det var ham netop det mislige ved Sagen og det, der endelig bestemte hans Forhold til Troen, at denne, hvor den ikke som hos de i egentlig Forstand „Hellige“ helt udblæste det naturlige Menneske, syntes uden Evne til at virke forædlende og forfinende paa Sindet. I sin Tale kom Pastor Fjaltring ogsaa altid tilbage til Tvivlen som Troens Forudsætning, dens „vellystfulde, evigt undfangende Moderskød“. Som Dagen fødtes af Natten og denne igen af Dagen, og som alt Liv paa Jorden fremkaldtes af dette Vekselspil mellem Mørke og Lys, saadan betingedes ogsaa det religiøse Liv af et uafhjælpeligt Modsætningsforhold, der ved sine Brydninger vedligeholdte Sjælens Uro. En Tro, som ikke bestandig fornyedes gennem Tvivl, var en livløs Ting, et Kasteskaff, — en Krykke, ved hvis Hjælp man maaske nok for en Tid kunde glemme sin Lamhed; men en virkelig livsopholdende Kraft var den ikke.

I et af sine spøgefulde Øjeblikke havde han sagt:

„Dersom det er rigtigt, at Vejen til Helvede er brolagt med vore gode Forsætter, saa maa jo nødvendigvis Vejen til Himlen være banet med vore slette.“ Derpaa havde han udviklet, hvorledes der var mere Sandhed heri, end det i første Øjeblik kunde se ud til; thi — sagde han — ligesom det menneskelige Legemes Gang noksom bekendt var et bestandigt men betids afbrudt Fald, saadan var ogsaa vor Aands Udvikling hen imod Fuldkommenheden et uafsladeligt Syndefald, af hvilket vi oprejstes ved en instinktmæssig virkende Selvopholdelsens Kraft, der var af guddommelig Oprindelse.

Idet Per kastede Blikket tilbage paa sin egen Udvikling, syntes den ham en Stadfæstelse af disse Ord. Og han saae igen Fremtiden imøde med Haab og Fortrøstning.

*

*

*